

М. І. Бушин,
доктор історичних наук, професор,
заслужений працівник освіти України,
Лауреат премії ім. Дмитра Яворницького
Черкаський державний технологічний університет,
м. Черкаси, Україна

ЛЮБОВ'Ю ПЕТРА ТИМОФІЙОВИЧА БУЛА УКРАЇНА!

*Можна жити, а можна існувати,
Можна думати – можна повторять.
Та не можуть душу зігрівати
Ті що не палають, не горять!*
Василь Симоненко

Я не випадково взяв цей епіграф до своєї статті про видатну постать України – Петра Тимофійовича Тронька. Ця людина не

існувала, не просто повторяла, а вона палала і горіла. Поспішала робити добро своїй країні і її народові.

Знайомий я був з Петром Тимофійовичем з 1966 року, з того часу, коли був внесений до авторського колективу по написанню нарису про селище Лисянка Черкаської області. Петро Тимофійович був головою редакційної колегії 26-томної «Історії міст і сіл Української РСР».

Я вважаю що натхненником і ідейним наставником започаткованої мною серії книг «Черкаський край в особах 1941-2001», є Петро Тимофійович.

Як це сталося? 28-29 вересня 2001 року в місті Донецьку проходила наукова конференція з історичного краєзнавства «Історія міст і сіл України в контексті регіональних досліджень».

На конференції голова Всеукраїнської спілки краєзнавців, академік НАН України Петро Тимофійович Тронько підкреслював, що після виходу в світ останнього 26-го тому «Історія міст і сіл Українського РСР – Кримська область» минуло 25 років. І безумовно за цей час в нашій країні відбулися величезні зміни. Десять років тому наша рідна Україна стала суверенною незалежною державою. І необхідно вже підходити по новому у написанні «Історії міст і сіл України».

19 жовтня 2000 року було підписано розпорядження Президента «Про забезпечення комплексного розвитку малих міст України» Кабінету Міністрів України було доручено

«забезпечити підготовку і видання енциклопедичного багатотомного збірника «Історія міст і сіл» у новій редакції.

Слухаючи із захопленням промову корифея української історичної науки я після всього спіймав моменти і дуже вдало поспілкувався з Петром Тимофійовичем. Я висловив йому всі свої проекти з краєзнавства. В першу чергу це – «Черкаський край в особах 1941-2001», «Велика Вітчизняна війна 1941-1945 років та Черкащина. Книга 1: Герої Радянського Союзу і повні кавалери ордена Слави», «Книга 2: Братські могили на території Шевченкового краю», «Енциклопедія сучасної Черкащини». Уважно вислухавши, Петро Тимофійович, обійняв мене і сказав: «Ви робите дуже важливу справу і якщо Ви не заперечуєте, я виступлю рецензентом по серії «Черкаський край в особах 1941-2001». Не хотілось би говорити, але я був на сьомому небі від почутих слів людини, яку я безмежно поважав, поважаю і буду завжди поважати.

І дійсно, ми повністю виконуємо пропозиції Петра Тимофійовича по даній серії. Він є рецензентом дванадцяти книг.

Головний задум серії – спробувати відтворити політичні, а ще більшою мірою психологічні портрети людей у роки Великої Вітчизняної війни 1941-1945 рр., післявоєнний період і особливо сьогодення. Це люди, які на своїх плечах відбудовували народне господарство на рідній землі.

Біографічні дані спресовані у кілька рядків, але за кожним з них – людські життя, нерідко яскраві і талановиті, безжалісно обірвані в розквіті сил. І ці люди для нас залишаться назавжди молодими, чистими душею, сильними духом, патріотичними, красивими у своїх вчинках. Вони жили ради того за що можна вмерти. Пам'ять частина духовного життя народу, його найсвятіша істина. Той, хто пам'ятає, сильніший, бо він озброєний досвідом минулого. Петро Тимофійович дав мені настанову по написанню даної серії. А чому початковий рубіж 1941 рік? Це рік початку трагічної сторінки в житті нашого народу.

У важкі для українського народу післявоєнні роки наші люди все робили для того, щоб підняти Україну з розрухи, спричиненої війною. І нашому народові це вдалося! Це була героїчна сторінка в історії українського народу.

В серії «Черкаський край в особах 1941-2001» розповідається про Героїв Радянського Союзу, уродженців цього району, а також тих, які мешкали і мешкають на території району, про двічі Героїв Соціалістичної Праці, а також Героїв України. Особливе місце у серії відводиться людям, яким присвоєно почесні звання. Це заслужені вчителі, будівельники, художники, архітектори, агрономи, працівники сільського господарства, культури, охорони здоров'я, сфери послуг тощо.

У книгах автори чільне місце відводять керівникам, організаторам господарств, а також вченим і письменникам.

Петро Тимофійович Тронько любив свою країну Україну і її народ всіма фібрами душі. Він постійно підкреслював, що люди повинні бути патріотами не на словах, а на ділі. Постійно, кожного дня щось давати корисне для країни. Кожен на своєму робочому місці, повинен вносити часточку позитиву у розбудову своєї держави – Україна. Як ніколи сьогодні ми повинні цим займатися і на це націлювати нашу молодь.

А що ж зараз трапляється? Є намагання вивести за межі державного стандарту вищої освіти викладення у вищих навчальних закладах дуже важливих і необхідних для виховання патріотизму дисциплін – «Історія України» та «Історія української культури». Викладання історичних дисциплін в Україні – історії України не набуло першорядного значення. І це буде мати, якщо вже не має прикрі наслідки. Погляньте, будь ласка, на анексію Криму і війни на Донбасі!

Невже наше керівництво цього не розуміє? Приклад, на неісторичних факультетах вищих навчальних закладів на початку 1990-х рр. Якщо курс «Історії України» читався в обсязі 54 аудиторних годин, то зараз у низці вузів під різними приводами

він обмежений лише 36 годинами лекцій. Але був час, коли Міністерство взагалі хотіло ліквідувати викладання рідної історії у вищих навчальних закладах. На нашу думку, це якась диверсія проти нашої країни і її народу. Зневажливе відношення до викладання рідної історії продовжується і зараз. Наказом Міністра освіти і науки від 25 листопада 2014 року був скасований наказ № 642 від 9 липня 2009 року, яким визначилися обов'язковими дисципліни гуманітарного напрямку. До цього переліку увійшли і історія України, і історія української культури.

А тепер давайте згадаємо історію. Всі зараз дуже негативно відносяться до комуністичних часів. Багато хто пам'ятає про введення навчальної дисципліни «Науковий комунізм». Ця наука викладалась два роки, а потім складала державний іспит. Вбивали в мозок молоді, що дуже скоро буде комунізм. Це помилка, але я пишу про відношення до викладання зараз. А чому ж таке ставлення у нас до рідної історії? Необхідно в технічних вузах читати курс «Історія України» проблемно і чотири семестри, перший і другий курси і потім закінчувати державним іспитом. А можливо і весь час навчання у вищому навчальному закладі.

Про ці питання ми не один раз вели розмову з Петром Тимофійовичем Троньком. І якби він був з нами він відстоював би цю точку зору.

На нашу думку викладання дуже важливих і необхідних дисциплін «Історія України» та «Історія української культури» у вищих навчальних закладах потребує захисту з боку високих посадовців України. Необхідно зберегти за дисциплінами «Історія України» та «Історія української культури» статус базових дисциплін. Визначити години на 4 семестри і потім державний іспит.

Рецензенти: *Сінкевич Є. Г.*, д-р іст. наук, проф.;
Котляр Ю. В., д-р іст. наук, проф.

Як би не був Петро Тимофійович обмежений громадською працею, науковою працею, завжди знаходив час цікавитися становленням нашої молоді, як у вищому навчальному закладі йде підготовка молоді зміни, як йде захист кандидатських й докторських дисертацій. Ці розпитування ніколи не були порожньою балачкою про людське око чи для годиться. Пригадую як Петро Тимофійович приїздив у Донецький національний університет і виступив офіційним опонентом. Це було одночасно і опонування, і навчання. Суворо по-науковому і разом з тим по-батьківськи він робив зауваження, але без зверхності. Це дійсно науковець з великої літери. Родинним гніздом Петра Тимофійовича було село Заброди Богодухівського району Харківської області. Тут у селянській сім'ї він з'явився на світ у 1915 році звідси пішов у трудове життя.

Учасник Великої Вітчизняної війни 1941-1945 рр., вчителював, перебував на комсомольській і партійній роботі, заступник Голови Ради Міністрів УРСР, депутат Народних зборів Західної України (1939), Депутат Верховної Ради дев'яти скликань, Почесний доктор і професор 12 вищих навчальних закладів, Почесний громадянин семи міст України, Лауреат Державної премії СРСР (1976), Заслужений діяч науки і техніки України (1990). Має багато орденів і медалей. Герой України (з врученням ордена Держави, 07.07.2000).

Автор (співавтор) понад 600 праць, зокрема 16 книг. Я завжди підкреслюю: «Помер не той, кого поховали, а той, кого забули». І справді, Петро Тимофійович Тронько залишився з нами, бо ми пам'ятаємо його священні заповіді, його людяність, його світлий образ патріота нашої незалежної України.